

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Between Continents. 12th International Symposium on Boat and Ship
Archaeology. Istanbul 12–16 oktober 2009

Staffan von Arbin

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/2010_123

Fornvännen 2010, s. 123-125

Ingår i: samla.raa.se

många uppslag för det vidare arbetet med inskrifterna finns det goda skäl att återkomma till denna plats inom en inte alltför avlägsen framtid.

Referenser

- Ekholm, G., 1948. Runstensmonumentet i Ängby häst-hage. *Tor* 1948. Uppsala.
- Gustavson, H., 2004 (publ. 2006). Verksamheten vid Runverket i Stockholm. *Nytt om runer* 19. Oslo.
- 2007. Runor på skolschemat! Ett nyfunnet syl-labarium från 1000-talets Sigtuna. *Situne Dei* 2007. Sigtuna.
- Gustavson, H. & Snædal Brink, Th., 1984. Runfynd 1983. *Fornvännen* 79.
- Gustavson, H.; Snædal, Th. & Åhlén, M., 1992. Runfynd 1989 och 1990. *Fornvännen* 87.
- Källström, M., 1996. Ett runstensmonument från Skånela kyrka, Uppland. *Fornvännen* 91.
- Mitchell, S.A., 2008. The n-Rune and Nordic Charm Magic. »*Vi ska alla vara välkomna!*» *Nordiska studier tillägnade Kristinn Jóhannesson*. Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning 35. Göteborg.
- Nordén, A., 1943. *Bidrag till svensk runforskning*. *Antik-variska studier* I. KVHAA:s handlingar 55. Stockholm.
- Strid, J.P., 1993. Sigtunabrynets runinskrift – äkta eller oäkta? *Nordiska orter och ord. Festskrift till Bengt Pamp på 65-årsdagen den 3 november 1991*. Skrifter utgivna genom Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund 7. Lund.
- Svärdström, E., 1969. Runblecket från östra Aros. Uppland. *Årsbok för medlemmarna i Upplands forn-minnesförening* 1969. Uppsala.
- U + nr = nummer i Upplands runinskrifter. Granskade och tolkade av Elias Wessén & Sven B.F. Jansson. Sveriges runinskrifter 6–9. 1940–58. Stockholm.
- Vs + nr = nummer i Västmanlands runinskrifter. Granskade och tolkade av Sven B.F. Jansson. Sveriges runinskrifter 13. 1964. Stockholm.

Magnus Källström

Förvaltningsavdelningen

Riksantikvarieämbetet

Box 1114

SE-621 22 Visby

magnus.kallstrom@raa.se

Between Continents. 12th International Symposium on Boat and Ship Archaeology. Istanbul 12–16 oktober 2009.

Den tolfte upplagan av *International Symposium on Boat and Ship Archaeology* (ISBSA) lockade omkring 150 deltagare från 24 länder. Som vanligt dominerade de europeiska deltagarna stort i antal, vilket kan tyckas besvärande för en konferens med ett så uttalat internationellt fokus. Temat för 2009 års symposium, »Between Continents», var i alla fall väl valt med tanke på lokaliseringen av evenemanget till Istanbul. Följaktligen berörde en stor del av föredragen Medelhavsområdet och Svarta havet, fastän tyngdpunkten mer låg i Europa än i Asien. I sedvanlig ordning gavs det dock utrymme för presentationer även från andra delar av världen, inte minst de skandinaviska länderna som var representerade med flera föredrag.

Notera att ISBSA är en vetenskaplig konferens som riktar sig till de mest inbitna båtnördarna. Som sådan fyller den dock en viktig funktion eftersom den är den enda återkommande i sitt slag i världen. Symposiet, som startade i London 1976 på initiativ av National Maritime Museum, arrangeras vart tredje år. Vid tidigare konferenser har det ibland höjts röster för att utvidga temat för symposiet till att omfatta hela det maritimmarkeologiska arbetsfältet. Hittills har dock dessa röster förblivit ohörda, vilket i sig kan ses som ett bevis på forumets betydelse i ett internationellt sammanhang. Att ett symposium på temat arkeologiska skepp och båtar attraherar en i huvudsak manlig publik är väl vad man kan förvänta sig. Så var också fallet denna gång. Ser man

uteslutande till föredragshållarna, eller rättare sagt till personerna bakom presentationerna (vilket alltså inte nödvändigtvis är samma sak), hamnar man vid en snabb sammanräkning på knappt 30% kvinnor.

Att bemärka var den osedvanligt stora amerikanska närvaron på symposiet. Den var emellertid begriplig med tanke på det fokus som amerikanska skeppsarkeologer under många decennier ägnat Turkiet. Följdriktigt var konferensens invigningstalare George F. Bass, »undervattensarkeologins fader», som i snart 50 års tid bedrivit undersökningar av antika skeppsvrak framför allt i Turkiet, men även i andra delar av Medelhavet. De senaste 25 åren har dessa undersökningar stått under huvudmannaskap av Institute of Nautical Archaeology, INA, grundat 1973 av Bass med kollegor. INA opererar idag över hela världen, men man har fortfarande en av sina fasta baser i Bodrum i Turkiet, där man också varit med om att bygga upp det internationellt ryktbara Bodrum Museum of Underwater Archaeology.

En övervägande del av föredragen under symposiet utgjordes av monografiska och i huvudsak tekniska presentationer av fartygsfynd. Fastän jag själv nog får räkna mig till båtnördarnas skara måste jag medge att det ibland kunde bli lite i mastigaste laget. Var är de övergripande synteserna, frågar man sig? Efter att ha ögnat igenom några av de tidigare symposiepublikationerna får jag intrycket av att det var mer av den varan i ISB-SA:s barndom. Man kan fundera på vad detta i så fall kan bero på. Möjligen är det ett uttryck för en generell trend inom arkeologin som påpekats av bland andra Kristian Kristiansen, nämligen att dagens arkeologiska forskare tenderar att bli allt mera regionaliserade och mindre internationellt överblickande. Det är i så fall illavarslande. Maritim kulturforskning är, och måste per definition vara, internationell till sin karaktär. Fiskare och sjöfolk har i alla tider rört sig över stora geografiska avstånd och oberoende av nationsgränser. För ett forskningsfält som skeppsarkeologi torde detta vara särskilt uppenbart.

En av de i mitt tycke mest givande sessionerna under symposiet handlade om undersökningsmetoder i vid mening. Man kan i detta sammanhang konstatera att den digitala dokumentations-

metod som utvecklades av Fred Hocker i slutet av 1990-talet, och som i Sverige bland annat har tillämpats på *Vasas* skeppsbåtar och på 1600-talsbåten från Lilla Bommen i Göteborg, idag verkar ha blivit mer eller mindre standard vid undersökningar av fartygsfynd runt om i världen. Flera av föredragen vittnade om detta. I stället för att som tidigare rita av varje fartygsdel på transparent plastfilm i skala 1:1 görs dokumentationen numera med hjälp av en FARO-arm, ett avancerat digitalt precisionsmätningssinstrument. Fartygsdelarna kan i datorn sedan relativt enkelt monteras samman till en tredimensionell digital rekonstruktion. Det är i rekonstruktionsarbetet således inte längre nödvändigt att ta omvägen via en skalenlig pappmodell, vilket tidigare varit det gängse sättet. Vill man ändå göra en traditionell rekonstruktionsmodell kan man antingen skriva ut de digitala ritningarna på kartong i lämplig skala, eller – vilket är den allra senaste tillämpningen av metoden – direkt transformera dem till en skalenlig »plastmodellbyggsats» genom så kallad FreeForm-modellering.

Under de fem dagar som symposiet pågick presenterades 52 föredrag fördelade på åtta tematiska sessioner. Den som fortfarande inte fått sitt lystmäte i fråga om båtar och skepp kunde kvällstid besöka filmvisningar som anordnades för symposiedeltagarna. En exkursion till Istanbulns sjöfartsmuseum fanns dessutom med på programmet. Även utanför programmet arrangerades flera exkursioner och studiebesök. De som anlände till Istanbul dagen före konferensstart kunde till exempel bevista utgrävningarna vid Yenikapı i centrala Istanbul. De berör området för *Portus Theodosiacus* som var stadens största hamn under tidigbysantinsk tid. Bland de många fynden märks inte mindre än 34 mer eller mindre välbevarade skeppsvrak, vilka representerar den största samling fartygsfynd från perioden 400–1000 e.Kr. som någonsin påträffats. Intresserade gavs därtill möjlighet att under en tvådagarexkursion som följde direkt på symposiet studera traditionellt träskeppsbyggeri i Amasra på den turkiska Svarta havskusten.

Sammanfattningsvis kan sägas att Nergis Günzenin med medarbetare bjöd på en mycket välordnad konferens. Platsen var nyöppnade Pera museum som drivs av Suna and İnan Kiraç Foun-

dation. Museet saknar egentligen koppling till maritim arkeologi, båtar och sjöfartshistoria – till paradnumren hör en unik samling anatoliska vikter (!) som visas i de permanenta utställningarna. Nästa konferens kommer, om planerna går i lås, att hållas i Amsterdam i oktober 2012. Preliminärt tema är »Man and Maritime Landscape». Möjligen kan detta tema borga för en något bredare syn på symposiets huvudämne. Det är för övrigt andra gången som Amsterdam står som värd för evenemanget – första gången

var redan 1988. Jag tycker personligen att det är synd att ISBSA under de drygt 30 år som symposiet funnits ännu aldrig har förlagts utanför Europa. Kanske kunde tiden vara mogen nu?

Staffan von Arbin

Bohusläns museum/Västarvet

Box 403

SE-451 19 Uddevalla

staffan.arbin@vgregion.se